

De volgorde lijst netcapaciteit

Hoe een gemeente schaarse transportcapaciteit verdeelt in
een besluit dat een bezwaarprocedure doorstaat.

De vraag achter de lijst

Een gemeente die bepaalt welk project eerst een aansluiting krijgt, verdeelt schaarste. Dat is geen technische handeling maar een besluit met rechtsgevolg — en het wordt als zodanig getoetst.

Sinds het prioriteringskader van de ACM op 1 januari 2026 in werking trad, kunnen netbeheerders bij het verdelen van schaarse transportcapaciteit rekening houden met maatschappelijk belang. Gemeenten en provincies wordt gevraagd aan te geven welke projecten in hun gebied voorrang verdienen. Vanaf 1 oktober 2026 komt daar de werkwijze Eerder aanvragen bij, waarmee projecten die nog niet gebouwd zijn zich al kunnen melden.

Daarmee verschuift er iets wezenlijks. Tot voor kort was het antwoord op de vraag “wie krijgt als eerste stroom” simpel: wie het eerst kwam. Nu is het antwoord een bestuurlijke afweging. En elke afweging die de ene aanvrager voorrang geeft boven de andere, is een besluit waartegen bezwaar openstaat.

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven heeft laten zien dat dit geen theoretisch risico is. In **ECLI:NL:CBB:2025:145** vernietigde het CBB het prioriteringskader van de ACM wegens strijd met de artikelen 3:2 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht: onvoldoende zorgvuldig voorbereid en onvoldoende gemotiveerd. Wie op gemeentelijk niveau dezelfde fouten maakt, krijgt dezelfde uitkomst.

HET JURIDISCHE FUNDAMENT

Waarop uw besluit rust

GRONDSLAG	WAT HET VAN U VRAAGT
Systeemcode elektriciteit 2026, art. 7.21–7.23 en bijlage 3	De kaders waarbinnen prioritering is toegestaan en welke categorieën maatschappelijk belang worden onderscheiden.
Bestuursverklaring (bijlage 22, tabel 4)	De verklaring waarmee het college aan de netbeheerder bevestigt dat een project prioriteit heeft.
Awb art. 3:2 (zorgvuldigheid)	Feiten en belangen daadwerkelijk onderzoeken. Een lijst die niet herleidbaar is tot gegevens, houdt geen stand.
Awb art. 3:46 (motivering)	Per project uitleggen waarom het op die plaats staat. Een score zonder toelichting is geen motivering.
Awb art. 3:4 (belangenafweging)	Kenbaar afwegen; het gevolg mag niet onevenredig zijn tot het doel.
Didam: HR 26 nov 2021 (ECLI:NL:HR:2021:1778) en HR 15 nov 2024 (ECLI:NL:HR:2024:1661)	Via art. 3:14 BW gelden de beginselen van behoorlijk bestuur ook bij privaatrechtelijk handelen: gelijke kansen, vooraf bekendgemaakte criteria.

De rode draad: de rechter toetst zelden of uw inhoudelijke keuze de juiste was. Hij toetst of u die keuze kenbaar, navolgbaar en gelijk heeft gemaakt.

Zes stappen naar een houdbaar besluit

1. Leg de criteria vast vóódat u projecten scoort

Criteria die pas ontstaan terwijl de lijst wordt gemaakt, zijn per definitie niet objectief. Stel eerst een beleidsregel vast met de categorieën, de wegingsfactoren en de maximale score, en publiceer die in het Gemeentebblad. Dordrecht deed dat op 31 juli 2026 met een puntensysteem tot maximaal negentig punten.

2. Kies wie vaststelt: college of raad

Een beleidsregel over de uitoefening van een collegebevoegdheid wordt door het college vastgesteld. Betrek de raad wel inhoudelijk — het gaat om verdeling van schaarste met zichtbare winnaars en verliezers. Een raad die het instrument niet kent, wordt bij het eerste bezwaar een risico.

3. Organiseer de aanmelding met een deadline en een hersteltermijn

Een aanmeldperiode met een duidelijke sluitingsdatum en een korte hersteltermijn voor onvolledige aanmeldingen voorkomt willekeur. Dordrecht hanteert 1 september 2026 met herstel tot 15 september; Helmond 4 september; Nijmegen 22 september.

4. Scoor navolgbaar en leg per project vast waarom

Registreer per criterium de toegekende punten en de onderbouwing, met de bron van het gegeven. Dit is het dossier waarmee u in bezwaar staat of valt.

5. Bouw een geschillenregeling en een hardheidsclausule in

Een termijn waarbinnen een aanvrager de score kan betwisten (Dordrecht: tien werkdagen) en een clausule voor onvoorziene onbillijkheid maken uw regeling bestand tegen het geval dat u niet had bedacht.

6. Herhaal periodiek

Projecten vallen af, nieuwe komen erbij. Leg vast wanneer de lijst wordt geactualiseerd en hoe een afgefallen project opnieuw kan meedoen.

CONTROLEVRAGEN VÓÓR BESLUITVORMING

- ☐ Zijn de criteria vastgesteld en gepubliceerd vóódat aanmeldingen werden beoordeeld?
- ☐ Kan per project worden uitgelegd waarom het op deze plaats staat?
- ☐ Is de aanmeldperiode kenbaar gemaakt aan iedereen die in aanmerking kan komen?
- ☐ Is vastgelegd wie bevoegd is de lijst vast te stellen en te wijzigen?
- ☐ Bestaat er een geschillenregeling met een concrete termijn?
- ☐ Is de bestuursverklaring afgestemd met de netbeheerder?
- ☐ Weet de raad wat er wordt vastgesteld en waarom?

Vier fouten die een bezwaar uitlokken

De impliciete lijst. Er wordt wel geprioriteerd, maar het staat nergens. Bij het eerste bezwaar blijkt er geen besluit te zijn dat verdedigd kan worden — en ook geen dossier.

De gekopieerde beleidsregel. De regeling van een andere gemeente overnemen zonder de eigen opgave erin te verwerken levert criteria op die niet passen bij wat er in uw gebied speelt. Dat is een motiveringsgebrek in de kern.

De score zonder onderbouwing. Een tabel met punten is geen motivering. De vraag in bezwaar is niet hoeveel punten een project kreeg, maar waarom.

De vergeten aanvrager. Wie niet wist dat hij zich kon aanmelden, kan zich beroepen op het gelijkheidsbeginsel. Bekendmaking is geen formaliteit maar de kern van de Didam-lijn.

VRAGEN OVER UW EIGEN SITUATIE?

Deze handreiking beschrijft het kader. De vertaling naar uw gemeente — welke criteria passen bij uw opgave, hoe u de scoring inricht en hoe het besluit eruitziet — is maatwerk. Loopt u ergens tegenaan, of wilt u uw concept-beleidsregel tegen het licht houden? Stuur gerust een bericht; meedenken kost u niets.

redactie@energiebestuur.nl · energiebestuur.nl/contact

VERANTWOORDING

Bronnen

- Systeemcode elektriciteit 2026, art. 7.21–7.23 en bijlage 3 (tabel 3 en 4); bestuursverklaring bijlage 22, tabel 4.
- ACM, prioriteringskader transportcapaciteit, in werking 1 januari 2026; werkwijze Eerder aanvragen vanaf 1 oktober 2026.
- College van Beroep voor het bedrijfsleven, ECLI:NL:CBB:2025:145.
- Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1778 en ECLI:NL:HR:2024:1661 (Didam), in verbinding met art. 3:14 BW.
- VNG, ledenbrief LBR/26-010, 16 april 2026.
- Gemeente Dordrecht, beleidsregels voorrang netcapaciteit, Gemeenteblad gmb-2026-372871, 31 juli 2026.

Deze handreiking beschrijft het algemene kader en is geen juridisch advies over een concreet geval. Regelgeving en termijnen rond netcapaciteit veranderen snel; controleer de genoemde data en bronnen op het moment van gebruik. Stand van zaken: 19 augustus 2026.